

בריטניה – תורים**עדכון 2015****(מבוסס על דו"ח ממסדי)**

מערכת הבריאות הבריטית מבוססת על דגם סוציאליסטי מלא: המערכת מבוססת על "משלם אחד" - ממומנת כמעט כולה על ידי המדינה (מערכת המס). השחת הרפואי ניתן חינם. תקציב משרד הבריאות מממן את הרפואה הציבורית הלאומית. תקציב משרד הבריאות עומד על כ- 110 מיליארד שטרלינג (2014). ההכנסות של מס הכנסה בבריטניה עומדות על כ- 154 מיליארד שטרלינג, יוצא איפה שחבו של מס ההכנסה מיועד למימון תקציב הבריאות. כ-13% מהאוכלוסיה מבטחים עצמם באופן פרטי (PMI), בנוסף לשיחת החינם הממשלית.

החבר הרפואי הבסיסי הם חפאים כללים (GP) שחברם במעמד של חפאים עצמאיים שחתמים על הסכם העסקה עם מערכת הרפואה הממלכתית (NHS). קיימים גם מעט מאד חפאים ומרפאות שמספקים שיחת רפואה כללית פרטית שמתפקדים מחוץ למערכת הציבורית. אצל כל חפא כללי (חפא משפחה רשומים כ- 1500 מטופלים).

החבר הרפואי השני הוא רפואת המומחים שבנוי סביב בתי החולים. חב השחתים של חבר זה הם ציבוריים (המומחים מקבלים משכורת מהמדינה), אך היקפו של השיחת שמסופק על ידי השוק הפרטי משמעותי.

מספר המיטות בבתי חולים פרטיים נמוך מאד בהשוואה למדינות אחרות באיחפה. מאידך, היקף השיחתים הרפואיים שמערכת הרפואה הציבורית חכשת מגורמי רפואה פרטיים צומח בתלילות - גדל פי שבעה בעשור שבין 1998 - 2009. מ-1 מיליארד שטרלינג לשנה ל- 7 מיליארד שטרלינג ב-2009. הרפואה הציבורית מספקת גם שיחת אשפוז בתשלום בבתי החולים הציבוריים "Pay-beds". מספר המיטות הפרטיות נמוך מאד. מי שמשלם זוכה לשיחת מלונאות רפואית ברמה גבוהה יותר (אך השיחת הרפואי עצמו "שוויוני", כך לפחות באופן רשמי).

זמן ההמתנה לטיפולים (לא דחופים) בבתי חולים, החל מיום ההפניה ועד לתחילת הטיפול, השתפר ועומד על כחודשיים (חציון), כאשר כ-98% מהמופנים ממתינים פחות מ-18 שבועות.

ביקורת רבה מושמעת באנגליה באשר ליעילות רפואת החכם שאינה עומדת ב"סטנדרטים בסיסיים". שחת רפואת החכם מסופקים על ידי הרפואה הציבורית, אך קיימים מרכזים לשחת חכם פרטיים בהם הגישה לחפא כמעט מידית. הנתונים הרשמיים על רפואת החכם נחשבים ללא-מדויקים כי חלק מהפניות לחדר המיון אינן בהכרח דחופות. מספר הביקורים בחדר המיון כמעט והוכפל בין השנים 1991-2009 מ-11 מיליון פניות בשנה ל-20 מיליון.

משך ההמתנה בחדר המיון הגיע בשנות התשעים, במקרים רבים, ל-24 שעות! כיום חב המטופלים (98%) ממתינים פחות מ-4 שעות.

בשנים 1997 - 2010 - כמעט כל שנה מוכרזת "רפורמה משמעותית" בשיחת הבריאות הציבוריים.

"רפואה שוויונית לכל", על חשבון המדינה (NHS), הונהגה בבריטניה כבר בשנת 1946. תוך מספר שנים נסק הביקוש לשירותי רפואה – כאשר השירות חנם, אפשר לגשת לרופא עם כל הצטננות. כבר בשנה הראשונה לאחר החקיקה החלו להצטבר גירעונות תקציביים. קיצוצים לא אחרו לבוא: בשנים 1950-1959 קטנו ההשקעות בבינוי בתי חולים והיו 1/6 מאשר בארצות הברית (השקעה לנפש). בסוף שנות ה-60 כבר החלו להיווצר תורים ארוכים לטיפולים ולניתוחים. במחצית שנות ה-70 כבר המתינו בתור כ- 700,000 בריטים. לרופא בריטי יש בממוצע כ- 3,000 פציאנטים בהשוואה לכ- 550 אצל הרופא האמריקאי. ממוצע הזמן שמקדיש הרופא הבריטי לחולה עומד על כ- 5 דקות (לאחר שהחולה המתין לו שעות). המערכת ממומנת באמצעות מס ההכנסה. הוצאות מערכת הבריאות בולעות למעלה ממחצית מתקבולי מס ההכנסה! (תקציב בריאות של 65 ביליון שטרלינג לעומת תקבולי מס הכנסה של 118 ביליון בשנת 2002). המאפיין העיקרי של המערכת הוא רשימת ההמתנה בתור המתארך כמעט לכל טיפול. אחד מהנושאים העיקריים במערכות הבחירות האחרונות היה הקטנת תור הממתנים לניתוחים. בין השנים 1980 עד 1997 גדל תקציב המערכת ב- 50% במונחים ריאליים, ובכל זאת גדל תור הממתנים לאשפוז בשני שלישים!

הסיבה היחידה שמונעת את קריסת מערכת הבריאות היא כפי הנראה המערכת המקבילה של הרפואה הפרטית. תור הממתנים לניתוחים הוערך בשנת 2002 בכ- 1.5 מיליון חולים (John Spiers, Institute of Economic Affairs). **הלונדון טלגרף** כתב כי תור הממתנים "קצר יחסית" בזכות האפשרות החוקית לרכוש שירותי רפואה פרטית, שאלמלא כן היה תור הממתנים ארוך פי כמה. הבדיחה הרווחת בבריטניה היא שאף אחד לא מת מחוסר יכולת לשלם עבור שירותי בריאות, הבריטים מתים בתור לשירותי הבריאות... בניתוחים מסוימים עלול התור להתארך עד שנתיים...

כאשר הממשלה משלמת לרופאים עבור טיפול בחולים נוצרת מערכת מושחתת של הגשת חשבונות כוזבים על טיפולים כביכול. יש המעריכים את היקף תעשיית החשבונות הכוזבים בבריטניה בלמעלה מ- 100 מיליון שטרלינג בשנה.

מערכת הבריאות הבריטית מהווה דוגמה טובה לתסריט האירועים כאשר ממשלה מחליפה את כוחות השוק התחרותיים. במקום זמינות ונגישות לשירותים מודרניים וחדשניים מבקשת המערכת מהאזרחים להנמיך את ציפיותיהם – על דלת הרפואה הציבורית הבריטית תלוי השלט "המלאי אזל – נא להמתין..." קיים מחסור תמידי באנשי צוות רפואיים וגל קבוע וגואה של תלונות, אך כל בריטי יודע ש"הרפואה חנם"... סל הבריאות מגביל טיפולים ותרופות והרופאים מונחים באופן נוקשה שלא להציע תרופות יקרות מסוימות למרות שהן חלק מה"סל", אלא אם החולה דורש במפורש... למעלה ממחצית חולי הסרטן לא זוכים כלל להגיע לרופא מומחה. מספר המכונים האונקולוגים (לטיפול סרטן) בבריטניה הוא חמישית (1/5) מאשר בארצות הברית, בהתאמה לגודל האוכלוסייה.

העיתון **הגרמני, פרנקפורטר אלגמיינה**, סוקר את מערכת הבריאות הבריטית (ינואר 1999):
"...ה-NHS, שירות הבריאות הבריטי, נתון במשבר עמוק. באחד מימי ראשית השנה החדשה נותרו בבריטניה כולה רק 18 מיטות פנויות ביחידות לטיפול נמרץ... ממשלת הלייבור הבטיחה לפני הבחירות, כי בדעתה להבריא את המערכת ולקצר את התורים לניתוחים... שנה לאחר היבחרה, נאלצה ממשלת בלייר להודות, כי התורים התארכו, במקום להתקצר... רופאים ובתי חולים קיבלו הוראה ממשרד הבריאות לתת עדיפות לניתוחים שגרתיים [כדי "להיפטר" מהם במהירות וליצור מראית עין של קיצור תורים...]. והתוצאה היא שמי שזקוק לניתוח קשה – ממתין עכשיו לתורו זמן רב עוד יותר..."

אלי קמיר מדווח **במעריב** (1.7.97) על רשמיו ממערכת הבריאות הבריטית:

"...הידיעה הזו, שהופיעה בטור צדדי [בטיימס הלונדוני], הבהירה לי אחת ולתמיד למה מערכת הבריאות בבריטניה נמצאת במרחק שנות אור מהעולם הנאור, ולא בטוח שיכולה לעמוד בשורה אחת עם חלק ממדינות העולם השלישי...אני מעריץ נלהב של התרבות הבריטית...עומד נדהם מול הריקבון והחושך בהם ספוגה הרפואה הציבורית שלה.

דומה שאין היום מדינה מערבית אחת בה מתגלם, בעוצמה שכזאת, העיקרון של רפואה לעשירים מול רפואה לשאר בני העם. ומי שחי כיום בבריטניה יכול להבין למה מערכת הרפואה הציבורית הייתה המרכיב העיקרי במסע הבחירות של הלייבור בדרך למהפך. ואכן, הבוחר הבריטי הבהיר באופן מוחץ, כי שום מצב כלכלי מצוין לא מדבר אליו כשהמדינה מתקשה לפתור את כאבי הגרון של הילדים שלו.

מה שמוזר בכל המצב הזה הוא, שנקודת הפתיחה ממנה נהנים תושבי בריטניה דווקא מבטיחה ביותר. הם אינם נדרשים לשלם פני אחד עבור שירותי בריאות, תרופות לילדים ניתנות בחינם, רופאים תורנים עורכים ביקורי בית ללא הגבלה והביקורים בחדרי המיון, כמו גם האשפוזים בבתי-החולים עצמם, לא מסתיימים בחיוב כספי.

אך כאן גם קבור הכלב... אין ארוחות חינם... ביד אחת נותנת שירותי חינם, וביד השניה קיצוצים מפליגים בשירותי הבריאות. לוקחת אחריות... אך לא מסוגלת לתת שום פתרון לצורכי השעה.

...השיטה בבריטניה, בניגוד לזו שאצלנו, לא מאפשרת לחולים ללכת על דעת עצמם לרופא מומחה...כולם חייבים להתייצב אצל רופא המשפחה...שעושה כל שביכולתו כדי לפתור בעיות... הוא לא תמיד מבין... ורק במקרים נדירים מסכים להפנות סוף סוף לרופא מומחה.

[תשלום לבייבי-סיטר עולה למעלה מ-4 שטרלינג לשעה. רופא זוטרי בריטי משתכר 3.71 שטרלינג לשעה, כ-30 שקל. תמורת עבודה של 6 ימים בשבוע, 12 שעות ביום!!].

...בכל פינה במדינה מתפתחים כיום בתי החולים הפרטיים, הגובים 400 שטרלינג עבור יום אשפוז, ואילו הרופא המטפל לא מסתפק בפחות מ-100 שטרלינג לבדיקה של 20 דקות... את דמי הכיס שמשלמת המערכת הציבורית, משאירים הרופאים הטובים בבריטניה... לצעירים שרק סיימו את האוניברסיטה..."